

Nieuwe woorden
voor het

Monument de Souvenir

Prijsvraag: uw zin over de Veluwe op een muntje?!

Op het Hulshorsterzand staat een kunstwerk: het Monument de Souvenir, een gedenknaald waarmee passanten een euromuntje kunnen omtoveren in een ovalen souvenirpenning met daarop een prikkelende zinsnede over het landschap. De makers van het kunstwerk, het ontwerpersduo Krijn Christaansen en Cathelijne Montens, vinden het na vijf jaar tijd voor nieuwe woorden. Wellicht die van u?

Tekst Manon Berendse, foto's Robert Sterk, KCCM

Het Monument de Souvenir kwam tot stand op verzoek van de provincie Gelderland die het Landschapsakkoord van Apeldoorn uit 2008 feestelijk wilde markeren. Ontwerpersduo Krijn Christaansen en Cathelijne Montens onderzochten de bestuurlijke beleidstaal die topbeslissers vaak bezigen en ontdekten hoe deze formele taal als sneeuw voor de zon verdween als diezelfde bestuurders hun favoriete landschap beschrijven. Dan werd het mogelijk om met weinig woorden beelden op te roepen. Bijvoorbeeld: 'Hoe ontstaat een berg?' (Utrechtse Heuvelrug). 'De steile 'klif'-kust van Fryslân. Waar vind je een stukje Dover in Nederland?' 'De Vechtstreek: eerste buitenwijk van Amsterdam'.

Romantische twist

Ze bedachten een manier waarop die stukjes natuur voor iedereen bijzonder kunnen worden en zelfs met je mee kunnen reizen: met een Monument de Souvenir in de archetypische vorm van een gedenknaald, ergens op de Veluwe. Een klassiek monument met een romantische twist. Passanten herkennen de vorm vrijwel direct, maar worden verrast als ze dichterbij komen. In het monument plaatsten Christaansen en Montens een muntpersautomaat die souvenirpenningen maakt van ingeworpen muntjes van 5 en 10 eurocent. Traditioneel vind je deze machines bij toeristische trekpleisters als The Eye in Londen of de Eiffeltoren in Parijs. Gooi een muntje in de machine, draai de wals rond en je krijgt een ovalen aandenken retour waarop het reuzenrad prijkt of de Eiffeltoren. De penningen van Montens en Christaansen zijn poëtischer. Rondom een afbeelding van de gedenknaald lees je een tekstje terug dat vertelt over Nederland op zijn mooist.

Collectorsitem

Het Monument de Souvenir werd onthuld in 2010 op het Hulshorsterzand omringd door bos met een mozaïek aan leefgebiedjes voor vele soorten planten en dieren. Daar staat het nog altijd en de ontwerpers zijn verrast over wat hun ingreep teweegbracht. 'We voegden iets toe aan een bijzondere plek in transitie, zonder dat het er afbreuk aan deed. Dat voelen passanten dus ook. Het monument is nauwelijks beschadigd in de afgelopen vijf jaar en we ontvingen met regelmaat enthousiaste reacties. Ook de boswachters die het Hulshorsterzand onder hun hoede hebben, konden ons soms bijzondere verhalen teruggeven. Het mooiste verhaal? Dat de boswachter ooit een bierblikje achter het venster van de wals aantrof. Dat venster is bevestigd met speciale schroefjes die je niet zomaar los kunt draaien. Kennelijk was er iemand in de buurt die een speciale schroevendraaier bij zich had en de moeite nam om, heel behoedzaam, dat blikje achter te laten. Er was niets beschadigd. Wat we ook niet verwacht hadden, is dat fervente verzamelaars van de souvenirpenningen ons opspoorden met de vraag wanneer er nieuwe penningen worden uitgebracht. De penning van Monument de

'Vroeger oerbos, verzand tot heideveld met weideheld stilleven met schaapherder'

Ria Borkent

'Vanaf de IJsseloever zag hij, over de hoge bandijk heen, de kronkelige blauwe lijn van de heuvels: de Veluwezoom, het beloofde land'

Jan Siebelink

*'Gedenk het zand.
Gedenk de bomen.
Het schone land.
Mij overkomen.'*

Wouter Klootwijk

Souvenir blijkt in die kringen een heus collectorsitem te zijn geworden. Bijzonder hè?'

Als een zandsculptuur

De gedenknaald staat nog altijd fier in het zand en is er eigenlijk alleen maar mooier op geworden, vertelt Montens, terwijl ze haar mapje foto's openkijkt op haar telefoon. 'De gedenknaald is van staal gemaakt en voorzien van een laagje Hulshorster zand. Dat geeft het iets zachts, alsof het een zandsculptuur is. Onder bepaalde weersomstandigheden oogt het monumentje echt als een luchtspiegeling: het valt weg tegen de zandvlakte of het doemt er juist uit op. Wat we niet konden vermoeden, is dat weer en wind een mooi patina legden over de zandcoating. Nu, vijf jaar later, staat het monument nog altijd fier overeind, maar het oogt natuurlijker. Alsof het hier al veel langer staat.'

Tweede leven

Christiaansen en Montens besloten om te onderzoeken of het Monument de Souvenir niet langer kon blijven staan, want eigenlijk was de afspraak dat het project vijf jaar zou duren. Dat is gelukt: Natuurmonumenten heeft het kunstwerk geadopteerd. Een goed moment voor het laten maken van een nieuwe walsrol met drie teksten, vinden Montens en Christiaansen. 'Omdat het werk nu echt deel uitmaakt van de Veluwe leek het ons mooi om mensen specifiek te vragen naar hun beleving van dit natuurgebied. Als ode aan een bijzondere plek. We hopen passende woorden te vinden. Lezers van *Nieuwe Veluwe* zijn van harte uitgenodigd om een tekst in te zenden!' (zie kader)
Op verzoek stuurden enkele schrijvers/dichters hun woorden in. Laat u erdoor inspireren.

Filmpje over het idee achter Monument de Souvenir: kccm.nl/project/monument-de-souvenir/animation/

*'parels onder je voeten
hemels gewelf
kom tot jezelf
laat ons ont-moeten'*

Manon Berendse

*'Wat toovermacht heeft toch
de eenzame Veluwe'*

Uit: Jacobus Craandijk,
Wandelingen door Nederland (1886)

Prijsvraag: uw zin over de Veluwe op een muntje

De zinnen die nu uit het Monument de Souvenir komen rollen, werden geschonken door drie topbeslissers die in 2010 nauw betrokken waren bij het Landschapsakkoord van Apeldoorn. Wat betekent de natuur voor hen persoonlijk, als er even geen beleidstaal hoeft te worden geschreven? Het is tijd voor een drietal nieuwe zinnen, waaruit wandelaars ter plekke kunnen kiezen. Dit keer krijgen de schrijvers, makers en lezers van

Nieuwe Veluwe de gelegenheid om hun verwoording van wat de Veluwe – het Hulshorsterzand in het bijzonder – voor hen betekent. Drie zinnen worden uitgekozen en op een nieuwe wals geplaatst in het monument.

Zinnen van maximaal 90 tekens zijn welkom op info@kccm.nl o.v.v. Woorden voor Monument de Souvenir. Meedoen kan tot 28 februari 2016.